

Rīgas 71.vidusskola

Karjeras izglītības programma

Mūsdienīga koncepcija par karjeru:

Veiksmīga karjera tiek uztverta kā konsekventa lomu secība cilvēka mūža garumā.

Mūsdienīga koncepcija par karjeru vienlaikus ietver arī personīgo brīvību, pašizziņu un cilvēka personīgo izpratni par veiksmi (Hall, 1976. u.c.).

Viens no veiksmīgas karjeras nosacījumiem ir līdzsvars starp darbu, ģimeni un brīvo laiku.

„Izvēloties profesiju, cilvēks patiesībā izvēlas pašrealizācijas veidu” Super & Super (2001.)

Karjeras izglītības pamatojums mūsu skolā:

Izglītības likums

1.nodaļa

- 12²) **karjeras izglītība** — izglītības procesā integrēti pasākumi, lai nodrošinātu **izglītojamo karjeras vadības prasmju apguvi un attīstīšanu, kas ietver savu interešu, spēju un iespēju apzināšanos tālākās izglītības un profesionālās karjeras virziena izvēlei;**
- 12³) **karjeras attīstības atbalsts** — pasākumu kopums, kas ietver informācijas, karjeras izglītības un individuālo konsultāciju pieejamību izglītojamajiem karjeras mērķu noteikšanai un plānošanai, izdarot izvēli saistībā ar izglītību un darbu;

Izglītības likums - Likumi.lv

likumi.lv/doc.php?id=50759

Karjeras izvēle ir atkarīga no indivīda personības īpašībām, interesēm, iespējām, iegūtās izglītības un sociāli ekonomiskās vides.

Karjeras izvēles jautājumi ir būtiski gan bērniem un jauniešiem, gan arī viņu ģimenēm. Izglītības procesā karjeras atbalsta sistēmai ir jābūt tādai, kura palīdzētu skolēniem izprast un izziņāt savas intereses un spējas, kā arī darba tirgus tendences un prasības, apgūt un attīstīt karjeras vadības prasmes. Šim darbam jābūt mērķtiecīgi organizētam visus skolas gadus, tāpēc klases stundās tiek aktualizēti karjeras izvēles jautājumi.

Svarīgi, lai skolēni pēc iespējas agrāk saņemtu informāciju un padomus, kas dotu viņiem iespēju pamatoti izvēlēties pašu vēlmēm un spējām noderīgu turpmākās izglītības un darba dzīves virzienu. Skolotāja uzdevums ir ne tikai palīdzēt skolēniem attīstīt savu personību, t.i., veidot pašapziņu, iemācīties izprast pašam sevi, novērtēt savu pieredzi, sasniegumus, personiskās īpašības, stiprās un vājās puses, bet arī izpētīt dažādas karjeras veidošanas iespējas, rosinot skolēnus pieņemt svarīgus lēmumus savai dzīvei. Vēlēšanās realizēt sev svarīgus nākotnes plānus veicinās skolēnu motivāciju mācīties.

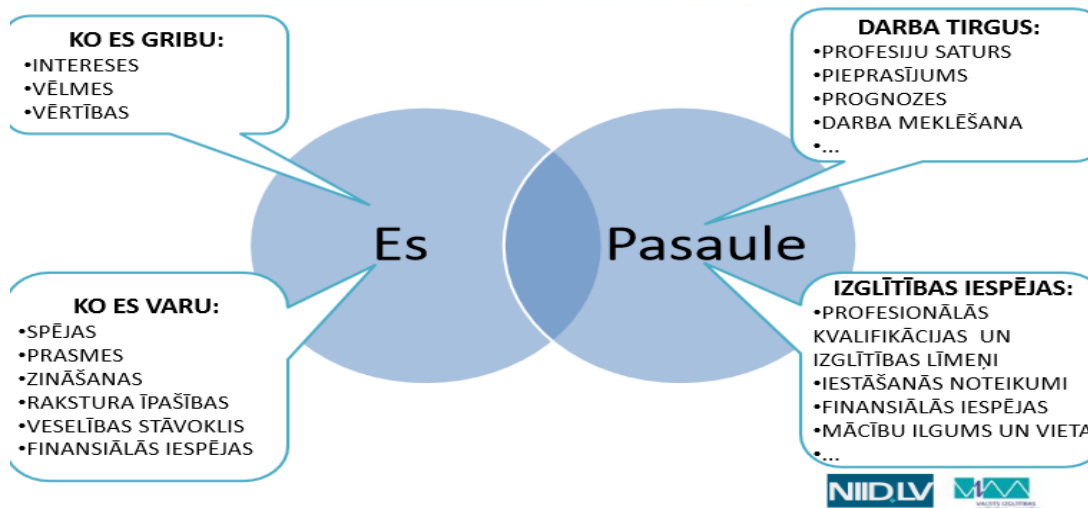
Mērķis:

- Sekmēt skolēnos izpratni par izglītības lomu cilvēka dzīvē un veicināt mērķtiecīgu karjeras izvēli.

Uzdevumi:

- apzināties mācību, darba un saturīga brīvā laika pavadīšanas nozīmi karjeras izvēles procesā;
- veidot prasmi salīdzināt un samērot personiskos sasniegumus un īpašības ar tiem nosacījumiem, kas nepieciešami tālākai izglītības turpināšanai un savas karjeras veidošanai;
- attīstīt prasmes, kas nepieciešamas savas karjeras attīstības plānošanā, lai sekmīgi konkurētu darba tirgū.

Karjeras plānošanai nepieciešamā informācija skolā:

Plānojot savu personīgo dzīvi, veidojot profesionālo karjeru un izvēloties profesiju, ir svarīgi saprast— ko pats cilvēks **GRIB**, **VAR** un ko **VAJAG** sabiedrībai. **GRIBU** — tās ir cilvēka intereses, vēlmes, centieni, būtiskais dzīvē un darbā. Iespējams, ka, nosaucot visas savas intereses, vēlmes, nodarbošanos, kas saista, patīk un ko gribētos darīt, būtu ļoti garš saraksts. Daudziem izglītojamajiem ir plašs interešu loks, un ir visai grūti izšķirties, kuru no savām interesēm izvēlēties profesionālajai realizācijai, bet ko atstāt kā vaļasprieku. Lai pieņemtu pareizo lēmumu, nepieciešams izzināt potenciālās darbības virziena/profesijas saturu, darba pienākumus un apstākļus.

VARU — tās ir cilvēka prasmes, zināšanas, spējas, īpašības, stiprās puses, kā arī veselības stāvoklis,— visas profesionāli nozīmīgās īpašības. Kad ir noskaidrotas profesionālās intereses, svarīgi saprast, vai indivīdam piemīt šīm interesēm atbilstošas spējas. Spējas vispilnīgāk atklājas un attīstās tieši darbībā — mācībās vai jau praktiskajā darbā. **VAJAG** — tās ir profesijas un kompetences, kas konkrētajā vietā un laikā darba tirgū ir pieprasītas, tātad — kādi speciālisti un kādas kompetences ir nepieciešamas tagad un tuvākajā nākotnē; tāpēc, izglītojamajam izvēloties izglītības virzienu, ir jāuzzina, kādas zināšanas un prasmes (kompetences) var apgūt mācoties/ studējot vienā vai otrā programmā arodskolā, tehnikumā, koledžā, augstskolā, kuru piedāvā izglītības iestādes. Jāapzinās, ka mainās pašas profesijas, to saturs un attiecīgi arī kompetences konkrēto darba uzdevumu veikšanai, tāpēc ir jābūt gatavam arī turpināt mācīties. Pašiem jāpilnveido savu garīgo pasauli un vidi sabiedrībā. Ikvienam cilvēkam ārpus darba un ārpus ģimenes ir nepieciešams laiks, kuru veltīt sevis bagātināšanai, pilnveidošanai un attīstībai.

Karjeras izglītības programmas īstenošana mūsu skolā:

1. Programmas realizētāji

- klases audzinātāji- klases stundās (1.-12.kl.);
- mācību priekšmetu skolotāji- mācību stundās;
- Speciālisti

- individuālās nodarbībās, fakultatīvos, interešu pulciņos;

- ārpusstundu pasākumos, u.c.

2. Programmas īstenošana, izmantojot daudzveidīgas mācību metodes un darba organizācijas formas.

3. Skolēnu darba mapes (Portfolio)-

- pašizpētes rezultāti, mācību sasniegumi u.c. ar karjeras izglītību saistīti materiāli (pierādījumi, apliecinājumi).

Stundu plānošana un saturs mūsu skolas karjeras izglītības aspektā:

Izglītības jomas “Valodas” mācību priekšmeti	Profesiju daudzveidība pasaulē.
	Es, citi, ikdiena un savstarpējās attiecības. Mana sapņu profesija.
	Dialogi — sarunas ar klientiem.
	Profesiju izvēle un raksturojums. Profesiju izvēles iespējas.
	Profesijas, nākotnes panākumu plānošana.
	Karjeras izglītība: mediji/žurnālistika.
	Lietišķie raksti — Eiropas CV.
Izglītības jomas “Māksla” mācību priekšmeti	CV un motivācijas vēstules.
	Pētnieciskā darbība vizuālajā mākslā un mūzikā.
	“Radošās profesijas.”
	Publiskā runa — sevis prezentēšana.
Izglītības jomas “Tehnoloģiju un zinātņu pamati” mācību priekšmeti	CV radošās darbnīcas.
	Matemātikas prasmju un zināšanu loma manā profesijā.
	Karjeras izvēles daudzveidība. Profesijas, kas saistītas ar matemātiku.
	Darba vietas dažādās valstīs.

	Fizikas atklājumu un tehnoloģiju nozīme, ietekme uz vidi un to loma dažādās profesijās.
	Saziņa e- vidē.
	Meklēšanas stratēģija un taktika internetā. Praktiska informācijas meklēšana “Mācību iestādes, kuras piedāvā iespēju mācīt datorzinību”
	“Dabaszinību nozares un profesijas — biologs, ķīmiķis, fiziķis, ģeogrāfs”
	Gida un tūroperatora profesijas.
Izglītības jomas “Cilvēks un sabiedrība” mācību priekšmeti	Profesijas, kuras var novērot savā apkārtnē, un to nozīmība vietējās sabiedrības dzīvē. Apģērba veidošana. Apģērba kultūra.
	Profesijas, kuras var novērot savā apkārtnē, un to nozīmība vietējās sabiedrības dzīvē. Trauku izgatavošanas process.
	Profesijas, kuras var novērot savā apkārtnē, un to nozīmība vietējās sabiedrības dzīvē. Uztura režīma galvenie principi.
	Ar kokapstrādi saistītas karjeras iespējas.
	Darba sludinājumu pētīšana.
	Darba likums. Darba līgums.
	Karjeras vēstures pamati.

Skolēnu karjeras vajadzības dažādos vecumos:

Attīstības iezīmes	Karjeras vajadzības	Vecāku iesaistīšana
1.– 4.klase Nepieciešama uzmanība un uzslavas. Piemīt neierobežota enerģija. Nespēja nošķirt iedomu pasauli no realitātes. Nepieciešama pašapziņas veidošana.	Atšķir darbu no spēles. Identificē dažādus darba veidus. Piedalās dažādos darba aktivitāšu veidos. Zina, kā pieņemt lēmumus. Apgūst pozitīvu attieksmi pret darbu. Identificē personīgās sajūtas.	Uzklausa un iedrošina. Mudina piedalīties dažādos sporta veidos/hobijos. Pozitīvi uzstāj, ka bērnam jāveic mājasdarbi. Uzslavē darba pūles, kā arī darba izpildījumu. Izrāda interesi par skolu un uzsver skolas nozīmi. Iegādājas rotaļlietas, kas veicina lomu spēli. Pieņem lēmumus kopā ar bērnu, nevis bērna vietā.
5. – 6.klase Daudz patstāvīgāki. Saprot, ka piederība grupai un draugiem ir svarīga. Var uzņemties vairāk atbildības. Pārsteidzošs interešu vēriens. Var patstāvīgi domāt, tomēr ir viegli ietekmējami.	Identificē personīgās intereses, spējas, savas stiprās un vājās puses. Raksturo savus pienākumus mājās un skolā un saista tos ar kopienā sastopamajiem darbiem. Apraksta, cik darbs ir nozīmīgs un sasniedzams visiem cilvēkiem. Apraksta, kā personīgie uzskati un vērtības ietekmē lēmumu pieņemšanu.	Veicina labus darba paradumus mājās. Uztic vairāk pienākumu. Bieži pūles un pieredze ir svarīgāka nekā kvalitāte. Izvairās mājasdarbus dalīt vīriešu un sieviešu darbos, lai neveidotos stereotipi. Iepazīstina ar dažādām profesijām, kuras sastopam ikdienā. Piedalās skolas karjeras izglītības programmas īstenošanā. Uzklausa, kā bērns pieņem lēmumus. Uzmanā vienaudžu ietekmi un ietekmi uz savu bērnu.

<p>7. – 9.klase Piedzīvo fiziskas izmaiņas. Nepieciešamība pēc uzslavām un ir jūtīgi. Mēģina izveidot unikālu identitāti neatkarīgi no vecāku ietekmes. Vēlas vairāk neatkarības. Zinātkāri, tomēr nav gatavi plānot. Pauž jūtas daudz atklātāk.</p>	<p>Demonstrē labas spējas darbā ar citiem. Novērtē līdzības un atšķirības starp cilvēkiem. Identificē stratēģijas personīgo finanšu vadībā. Apraksta spējas, kuras ir nepieciešamas dažādu darbu veikšanā. Demonstrē prasmes, kādas nepieciešamas darba iegūšanai un noturēšanai.</p>	<p>Apspiež ar savu bērnu viņa prasmes, intereses, spējas un mērķus, lai palīdzētu plānot nākotni. Iedrošina piedalīties kopienas pasākumos, kuros sniedz dažādus pakalpojumus. Palīdz bērniem iepazīties ar dažādām profesijām, organizējot darba vērošanu, darba vietu apmeklēšanu vai personīgās intervijas. Palīdz bērniem rīkoties ar savu naudu un iedrošina pieņemt ekonomiska rakstura lēmumus. Palīdz bērniem piedalīties Ēnu dienās un citos ar darbu saistītos pasākumos.</p>
<p>10. – 12.klase Veido savu identitāti. Uzsāk lielākus un reālistiskākus darba/karjeras meklējumus. Attīsta interesi par sociāliem jautājumiem. Nobriest seksuāli, mainoties fiziski un emocionāli. Kļūst aizvien patstāvīgāki.</p>	<p>Saprot, kā individuālā personība, spējas un intereses ir saistītas ar karjeras mērķiem. Saprot, kā izglītība ir saistīta ar augstskolas izvēli, turpmāku apmācību un/vai iekļaušanos darba tirgū. Demonstrē pārnesamās prasmes, kuras var izmantot dažādos darbos un piemērot mainīgajām darba prasībām. Spējīgi izmantot plašus karjeras informācijas avotus. Demonstrē atbildīgu lēmumu pieņemšanu.</p>	<p>Palīdz savam bērnam pieņemt patstāvīgus lēmumus. Veicina pētīt izglītības iespējas pēc vidusskolas. Iesaistās sava bērna nākotnes plānošanā. Uzdod noteiktus finanšu pienākumus. Elastīgi lēmumu pieņemšanas procesā, jo tas prasa pacietību un neskaitāmas modifikācijas.</p>

Klases stundu plānošana un saturs mūsu skolas karjeras izglītības aspektā:

Klašu grupa	Stundu saturs	Plānotais sasniedzamais rezultāts
<p>1.-3.klase</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Profesiju daudzveidība. • Manu vecāku, ģimenes locekļu darbs. • Mani pienākumi ģimenē. • Mani vaļasprieki. • Mana sapņu profesija. • Dienas režīms • Mācības - skolēna darbs. • Karjeras vīzija. 	<p>Zina, kur un par ko strādā vecāki un citi ģimenes locekļi. Zina profesijas, kurās strādā cilvēki skolēna dzīvesvietā, un izprot viņu nozīmību vietējās sabiedrības dzīvē. Gūst priekšstatu par ikdienas darbu un interešu, vaļasprieku saistību ar profesijām, gūst izpratni par to dažādību. Prot izplānot savu dienas režīmu un tam sekot, paredzot laiku mācībām, pienākumiem mājās, vaļaspriekiem un atpūtai. Apzinās savu galveno pienākumu mācīties, spēj mācīties patstāvīgi un koncentrējas mācību uzdevumu apguvei un izprot savu atbildību sekmīgā mācību procesā. Prot izmantot stundās apgūto ikdienā. Mācās domāt par savu nākotni, iepazīstot dažādas profesijas, apgūst</p>

<p>4. – 6.klase</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Es un mani dotumi. • Mani darba ieradumi. • Sadarbības prasmes. • Brīvais laiks un tā izmantošana. • Mācīšanās prasmes un Sasniegumi. • Profesiju daudzveidība, • prestižs un pievilcība. • Lietišķā valoda, tās nozīme ikdienas dzīvē. 	<p>darba prasmes.</p> <p>Apzinās savas stiprās un vājās puses, kā arī savas intereses, spējas. Prot plānot savu dienas režīmu, ievērojot savas un citu intereses un iespējas. Prot sadarboties ar dažāda vecuma cilvēkiem. Izzina un izmanto daudzpusīgas lietderīga brīvā laika pavadīšanas iespējas, atrodot savām spējām un vēlmēm atbilstošāko. Mācās dokumentēt savus sasniegumus. Apzinās zināšanu nozīmi nākotnē, spēj sevi motivēt mācību darbam un cenšas sasniegt savām spējām atbilstošus rezultātus. Izkopj savu valodas kultūru. Izprot publiskas uzstāšanās būtību un ir apguvis prasmes tajā piedalīties, prezentējot dažādus darbus un uzstājoties.</p>
<p>7. – 9.klase</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vajadzības, vēlmes un spējas. • Pašvērtējums. • Savu interešu, spēju un dotību attīstīšana. • Izglītības vērtība. • Profesiju daudzveidīgā pasaule. • Individuālā karjeras plāna izveide. 	<p>Ir objektīvi izvērtējis, pārzina savus dotumus, spējas un intereses, samēro savas intereses un spējas, personīgās īpašības un vērtības. Novērtē sava gribasspēka, neatlaidības un personīgā ieguldījuma nozīmīgumu dzīves mērķu sasniegšanā. Novērtē savu sasniegumu rezultātus. Saprot, kā skolā, ārpusskolas aktivitātēs un ikdienā var attīstīt savas intereses, spējas un dotības. Apzinās interešu izglītības un brīvprātīgo darba nozīmi savas pašattīstības veicināšanā. Izprot saistību starp izglītību, profesiju un nodarbinātību. Apzinās izglītību kā vērtību, ir motivēts turpināt izglītību. Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas. Zina dažādus avotus, kur meklēt informāciju par izglītības iespējām. Apzinās karjeras nozīmi cilvēka dzīvē un saprot karjeras plānošanas pamatnosacījumus. Prot savākt, apkopot un analizēt atbilstošu informāciju par profesijām, izzina savas turpmākās izglītības iespējas.</p>

		<p>Ir apzinājis sev saistošās profesijas. Iesaistās darba izmēģinājumos. Ir iegūtas zināšanas par vietējo darba tirgu.</p> <p>Ir apgūtas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu. Prot pieņemt ar karjeras izvēli saistītus lēmumus.</p> <p>Ir izveidota un regulāri tiek papildināta savu sasniegumu mape (portfolio).</p>
<p>10. – 12.klase</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izglītības iespējas Latvijā un ārzemēs. • Mūžizglītība. • Informācija par darba tirgu un tā attīstības tendencēm. • Vietējo ekonomiku ietekmējošās tendencijas. • Zinātnes un tehnoloģiju attīstība. • Profesiju mainība un dažādība, pienākumi, darba devēju prasības. • Darbs ārzemēs. • Karjeras izvēles plānošana. • Individuālā karjeras plāna izveide. 	<p>Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas. Izprot būtiskākos nosacījumus studijām ārzemēs.</p> <p>Zina, kur meklēt informāciju par iespējām turpināt izglītību un ar to saistītajiem studiju fondiem, stipendijām, kredītiem u.c. gan Latvijā, gan ārvalstīs.</p> <p>Izprot nepārtraukta izglītošanās procesa un darba lomu un nozīmi savā dzīvē.</p> <p>Apzinās izglītību kā vērtību. Apzinās formālās un neformālās izglītības sniegtās iespējas.</p> <p>Ir apzināta informācija par darba tirgus perspektīvām, kas ļauj izšķirties par attiecīga lēmuma pieņemšanu karjeras izvēlē.</p> <p>Izprot nodarbinātības tendences mūsu valstī un pasaulē.</p> <p>Ir gatavs pieņemt alternatīvus lēmumus karjeras izvēlē.</p> <p>Ir iepazinis dažādas darbavietas, darba devēju prasības, darba pienākumus.</p> <p>Pārzina darba meklēšanas procesu. Apzinās profesiju mainību saistībā ar zinātnes un tehnoloģiju attīstības tendencēm pasaulē.</p> <p>Izprot profesionālās ētikas pamatprincipus un prasības. Zina par iespējām strādāt ārpus Latvijas un kur griezties pēc palīdzības, ja tas ir nepieciešams.</p> <p>Ir informēts, kur meklēt ziņas par attiecīgās valsts darba likumdošanu.</p> <p>Ir izvērtēta piemērotība izvēlētajai profesijai.</p> <p>Ir apkopota informācija atbilstoši izvēlētajai profesijai.</p> <p>Ir pilnveidotas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu.</p>

		Izzinātas izglītības vai darba iespējas pēc skolas beigšanas, iegūstot informāciju par nteresējošo profesiju/nodarbošanās veidu un izvēloties sev vēlamu.
--	--	---

Ārpusstundu pasākumi skolā:

- Karjeras dienas, Ēnu dienas
- Projektu nedēļas
- Tikšanās, lekcijas, semināri, diskusijas (absolventu veiksmes stāsti)
- Ekskursijas
- Individuālās konsultācijas
- Individuālie projekti un to prezentācijas
- Dažādi izglītojoši pasākumi sadarbībā ar ārpusskolas institūcijām
- Mācību priekšmetu nedēļas
- Konkursi
- Pasākumi vecākiem
- Interesu pulciņi

Klases un mācību stundu plānošanai un realizēšanai noderīgi materiāli:

Karjeras izglītība skolā. Latvijas skolu pieredze karjeras izglītības īstenošanai klases un mācību priekšmetu stundās. VIAA, 2010; pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_izgliitiiba_skolaa_2010.pdf

http://www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/konferencu_materiali/

http://www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/klasu_audzinatajiem/

Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu

http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/karjeras_specialistiem/

Karjeras plānotājs pamatskolēnam. PKIC, Jelgava, 2007

Karjeras plānotājs vidusskolēnam. PKIC, Jelgava, 2007

Baldiņš A., Raževa A. **Klases audzinātāja darbs skolēnu personības izpētē.** Pētergailis. 2001

Antiņa I., Mežale S. **Spēles radošiem pedagogiem.** RaKa, 2008.

Akmeņkalna I., Kārklīšs A., Kalniņa I. **Mērķtiecīga karjeras veidošana. Mācību metodika.** – R.: LUMA, 2007

Akmeņkalna I., Kārklīšs A., Skutele D. **Mērķu sasniegšana.** – R.: LUMA, 2007

Alens Dž., Nerne Dž. **Skolēnu izaugsmes veicināšana. Palīgs klases audzinātājam.** – R.: Skolu atbalsta centrs, 2000

Beloraga G. **Par ko kļūt? Darba lapas par profesijām.** – R.: Zvaigzne ABC, 2007

Daija Z., Panasina I. **Veido savu karjeru pats! Grāmata patstāvīgai profesijas izvēlei.** – R.: Profesionālās karjeras izvēles centrs, 2000

Daiktere I. **Mērķu izvēršana un sasniegšana. Mācību metodika.** – R.: SIA LUMA, 2007

Darba pasaules un karjeras iespēju izpēte / Ieteikumi skolotājiem, klašu audzinātājiem projektu nedēļas vadīšanai 7.–9.klasēs. – R.: PIAA, PIAC, 2004

Dektereva N., Dorofjeva S., Vagele A., Zavjalova G. **Interesantas idejas klases audzinātājam.** – R.: RaKa, 2008

Dektereva N., Dorofjeva S., Vagele A., Zavjalova G. **Mūsdienīga skolēna portfolio.** – R.: RaKa, 2008

Ertelts B.J., Šulcs V. Karjeras konsultēšanas kompetences. – R.: VIAA, 2008, Vācija: Rosenberger Fachverlag, 2007

Pieejams:

http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_kompetences_2008.pdf

Profesiju aprakstu katalogs. – R.: PKIVA, NVA., 2007, 2012

Pieejams:

http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf

http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf

Videofilmas:

“Zaļais pipars 2” Kas ir karjera, mērķis, aicinājums (neejiet svešu ceļu, nepakļaujieties citu viedoklim)

<https://www.youtube.com/watch?v=OpvCOOzVQnU>

Zaļais pipars 3- kā atrast savu ceļu un neapjukt piedāvājuma klāstā

<https://www.youtube.com/watch?v=LVqC0FvyvU4>

Karjeras izvēle

<https://www.youtube.com/watch?v=xvjaXH3YIWw>

Vecāku stereotipi par profesijas izvēli

<https://www.youtube.com/watch?v=T6dw-uerKGg>

Noderīgas saites:

http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts_redir/karjeras_atbalsts/

<https://ec.europa.eu/eures/public/lv/homepage>

www.europass.lv

euroguidance.eu/study-in-europe/national-websites

www.nva.gov.lv/

www.nva.gov.lv/pkiva/

<http://www.aiknc.lv/>

www.izm.lv

www.ikvd.gov.lv/

visc.gov.lv/

www.jaunatneslietas.lv

niid.lv

prakse.lv

Karjeras izglītības vērtēšana Karjeras izglītībā sasniedzamās prasmes 1. – 6. klasē

Beidzot 6. klasi, skolēns:

- ir iepazinies ar dažādām profesijām;
- izprot dažādo profesiju lomu sabiedrības dzīvē;
- izprot saikni starp zināšanām, izglītību, profesijām un nodarbinātību;
- mēģina izzināt savas personīgās intereses un spējas;
- izprot komunikācijas un komandas darba nepieciešamību.

Sevis iepazīšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes

- Skolēns spēj analizēt un izvērtēt savus sasniegumus, personiskās īpašības, spējas un iemaņas.
- Skolēns prot izmantot pašanalīzes rezultātus savu attīstības vajadzību noteikšanai un sava pozitīva paštēla veidošanai.

- Skolēns spēj noteikt savas attīstības mērķus.
- Skolēns spēj atšķirt stereotipus un sagrozītus, realitātei neatbilstošus cilvēku un profesiju aprakstus.
- Skolēnam ir izveidojušās noteiktas attieksmes pret dzīves pamatvērtībām, prasmes mācīties un izpratne par darbu, tajā skaitā arī komandas darbu, nozīmi.

Darba pasaules izzināšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes

- Skolēns izprot, ka darba dzīve nav tikai iešana uz darbu un naudas pelnīšana; saprot, ka darba dzīvei ir daudzi svarīgi aspekti.
- Skolēns spēj aprakstīt, kādas izmaiņas ir notikušas darba pasaulē (raksturot izmaiņas darba pasaulē).
- Skolēns zina dažādus avotus, kur meklēt informāciju par izglītības iespējām un darba tirgu; zina, kur meklēt karjeras konsultantu palīdzību; ir spējīgs izmantot informācijas avotus.
- Skolēns spēj izveidot profesiju grupas pēc to pazīmēm.
- Skolēns apzinās savas iespējas. Lēmumu pieņemšanā, plānošanā un tālākā rīcībā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes
- Skolēns spēj izmantot vienkāršus lēmumu pieņemšanas paņēmienus.
- Skolēns prot sameklēt un izmantot palīdzību personīgu lēmumu pieņemšanā.
- Skolēns spēj izprast ilgtermiņa plānošanas nozīmi un ietekmi savas karjeras iespēju un ar to saistīto lēmumu pieņemšanas kontekstā.
- Skolēns spēj apsvērt dažādas iespējas un, ja nepieciešams, spēj koriģēt vai mainīt savus plānus.
- Skolēns izprot, ko nozīmē —tikt galā mainīgajā pasaulē un kā tas ir attiecināms uz ilgtermiņa karjeras plānošanu.
- Skolēns spēj (daļēji) uzņemties atbildību par savas personības attīstību.
- Skolēns spēj analizēt pārmaiņas, kas notikušas viņa dzīvē pēdējā laikā.

Karjeras izglītībā sasniedzamās prasmes 7.-9. klasē

Beidzot 9. klasi, skolēns:

- sāk apzināties savas iespējas un sāk reālistiski samērot savas intereses, spējas/dotumus, personīgās īpašības un vērtības;
- spēj novērtēt un samērot savas spējas, vēlmes un iespējas pieņemt ar karjeras izvēli saistītos lēmumus;
- ir ieinteresēts turpināt savu izglītību; izzina savas tālākizglītības iespējas; spēj savākt, apkopot un analizēt atbilstošu informāciju;
- ir ieguvis zināšanas par vietējo darba tirgu;
- izprot saistību starp izglītību, profesiju un nodarbinātību;
- izprot saistību starp nodarbošanos/darbu/profesiju un dzīves stilu;
- izprot mainīgās darba pasaules un mūžizglītības jēdzienus;
- spēj saskatīt izvēles iespējas/alternatīvas karjeras iespēju izvēlē.

Sevis iepazīšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes

- Skolēns ir veicis vienkāršus pašnovērtēšanas testus, lai noteiktu savus īstermiņa un ilgtermiņa izglītības un karjeras plānošanas mērķus.
- Skolēns spēj noteikt un novērtēt, kāda ir viņa ārpusklases darbā apgūtā pieredze un zināšanas par darba pasauli.
- Skolēns spēj pielietot iegūtās analizēšanas un plānošanas prasmes savas karjeras plānošanā.
- Skolēns ir spējīgs paskaidrot, kāpēc ir nepieciešams cīnīties pret stereotipu veidošanu un diskrimināciju skolā un darbā.

Darba pasaules izzināšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes

- Skolēns spēj izskaidrot terminu —karjeral tā plašākajā nozīmē.
- Skolēns spēj vispārīgi aprakstīt, kas ir darba tirgus un kādas ir izglītības un profesionālās apmācības iespējas dažādās izglītības iestādēs.

- Skolēns spēj atrast atbilstošus informācijas avotus par karjeras iespējām, sameklēt, analizēt un izmantot informāciju par dažādām karjeras iespējām (darba tirgu, izglītību).
- Skolēns zina, ka personīgās veselības stāvoklis/problēmas varētu būt par šķērslī dažu profesiju izvēlē. Skolēns spēj izmantot zināšanas par darba pasauli un ārpusklases pasākumos gūto pieredzi, lai paplašinātu savas karjeras iespējas.
- Skolēns spēj formulēt savas attīstības iespējas pēc pamatzglītības iegūšanas. Lēmumu pieņemšanā, plānošanā un tālākā rīcībā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes
- Skolēns spēj izvēlēties un izmantot atbilstošas lēmumu pieņemšanas metodes.
- Skolēns spēj salīdzināt dažādas iespējas, kā kritērijus izmantojot gan personīgo pieredzi, gan izmantojot informāciju, kas iegūta no dažādiem informācijas avotiem.
- Skolēns, plānojot savu nākotni, spēj apsvērt arī ar finansēm saistītos faktorus.
- Skolēns prot reāli plānot savu darbību un nenovirzīties no noteiktajiem mērķiem.
- Skolēns zina, kādas ir prasības (kādas zināšanas, prasmes un personīgās īpašības ir nepieciešamas) un kas jā dara, iestājoties izvēlētajā izglītības iestādē.
- Skolēns izprot savas un potenciālā darba ņēmēja tiesības.
- Skolēns māk sazināties un sadarboties ar citiem cilvēkiem dažādās dzīves situācijās.
- Skolēns prot apkopot, uzturēt un izmantot savu personīgo informāciju.
- Skolēns prot atlasīt nepieciešamo informāciju, kas nepieciešama, lai tiktu uzņemts.

Karjeras izglītībā sasniedzamās prasmes 10.-12. klasē

Beidzot 12. klasi, skolēns:

- saprot koncepciju par darba tirgu mainīgumu;
- saskata vietēja un starptautiskā darba tirgus tendences;
- izprot sakarības starp izmaiņām darba tirgū un sociālajiem, politiskajiem un ekonomiskajiem procesiem;
- ir ieinteresēts attīstīt tās personiskās īpašības un iemaņas, kas ir būtiskas dažādām profesijām;
- spēj atrast interesantu informāciju par profesijām, izglītību un mācīšanās iespējām;
- prot izstrādāt pagaidu termiņa karjeras plānus, analizējot savas personiskās īpašības un prasmes, vērtības un panākumu kritērijus;
- spēj sameklēt darbu un konkurēt darba tirgū; ir interesēts attīstīt šīs prasmes (rakstīt CV/autobiogrāfiju, meklēt informāciju par darba vakancēm, reprezentēt sevī darba intervijā u.c.);
- ja nepieciešams, izmanto speciālista (karjeras konsultanta, psihologa, ārsta u.c.) konsultācijas.

Atbalsts karjeras izglītībā vērtēšana:

- Kārtība, kādā akreditē vispārējās un profesionālās izglītības programmas, izglītības iestādes un eksaminācijas centrus

MK noteikumi Nr.852, Rīgā 14.09.2010.

<http://likumi.lv/doc.php?id=217947>

- Izglītības kvalitātes valsts dienesta 24.05.2011. iekšējie noteikumi Nr.5

„Izglītības iestāžu, eksaminācijas centru darbības un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanas metodika“

grozījumi 2015.gadā –vispārējā, profesionālajā izglītībā, ievirzē māksla un mūzika, sports, tālmācība

http://www.ikvd.gov.lv/assets/files/2013/2015/nor_akti/18.05.2015.Ieksejie_noteikumi_Nr.14.pdf

Sagatavoja Inga Tkačenko